

Отзыв

**на диссертацию докторанта юридического факультета
КарУ им.Е.А.Букегова Байжановой Кулзиры Тулепбергеновны
на тему: «Развитие статуса городов в Казахстане: теоретико-правовое
исследование» представленной на соискание научной степени доктора
философии (PhD) по специальности «6D030100 – Юриспруденция»**

1. **Актуальность темы исследования и ее новизна.** Важная роль в политической, экономической и социально-культурной жизни любого общества принадлежит городам. По мнению автора, несмотря на активное развитие правовой науки в Казахстане, до сих пор не сложилось единого мнения о правовом положении городов, понятии и классификации городов в Казахстане, так как этот вопрос слабо изучен в казахстанской правовой науке.

Как правильно отмечает докторант, города характеризуется, во-первых, положением их как городских поселений (урбанизация населения, единая территория и промышленный потенциал), во-вторых, уровнем экономического развития; в-третьих, наличием органов государственной власти; в-четвертых, формально закрепленной юридической формой самоуправления населения. В большинстве стран присвоение поселению городского статуса закрепляется законодательно.

Как верно отмечает диссертант, признание города субъектом права наделяет его определенными правами и обязанностями, осуществляемые местным самоуправлением, необходимыми ему для осуществления его целей, задач, функций. Город как субъект права может участвовать в различных правоотношениях. Автор обращает внимание, что правовой статус как правовая категория есть стабильное правовое состояние субъекта правоотношения, имеющие своеобразные права и обязанности. Правовой статус города – система законодательных установлений, благодаря которым крупный населённый пункт приобретает определённые права и обязанности, выделяющие его из ряда сельских населённых пунктов.

Как верно отмечает Байжанова К.Т., анализ действующего законодательства позволяет выделить несколько видов правового статуса города: общий - определяющий город, как городское образование, призванное решать ряд вопросов местного значения по обеспечению жизнедеятельности городского населения (жилье, транспорт, образование); специальный - для городов, обладающих определенными особенностями территориального, научного или оборонного характера; индивидуальный - выделяющий конкретные особенности того или иного города (г. Байконур).

Необходимо отметить, что не все вопросы относительно конституционно-правового статуса городов и организации органов власти и самоуправления на их территории законодательно урегулированы. Имеется ряд проблем, предполагающих научное осмысление, выработку теоретических практических решений, направленных на совершенствование

конституционно-правового регулирования статуса столицы и городов республиканского и областного значения. Так, не решены вопросы оптимального разграничения предметов ведения и полномочий, вопросы организации органов власти в городах различного подчинения, эффективного законодательного регулирования организации местного самоуправления в указанных городах.

Вышеизложенное не оставляет никакого сомнения в том, что тема избранная Байжановой К.Т. в качестве диссертационного исследования докторанта является не только актуальной и своевременной, а также имеет научно - практическое значение.

2. Степень обоснованности научных положений, выводов и рекомендаций, сформулированных в диссертации, их новизна. Следует отметить, что настоящая работа представляет собой одну из первых попыток в науке конституционного и муниципального права Республики Казахстан определить место и роль городов в системе административно-территориальных единиц страны. Научная новизна характеризует все основные положения диссертационного исследования. На основе анализа дореволюционных, советских, современных отечественных и зарубежных источников обосновывается авторский вариант понятия «город» и определение его видов. Впервые раскрываются факторы влияния на правовой статус городов; анализируются источники общего и специального правового регулирования статуса городов; выявляется специфика организации и деятельности органов государственной власти в городах, также вопросы самоуправления в них. Особое место занимает анализ общих и специфических черт современного социально-экономического положения городов. Это позволило автору внести некоторые предложения законопроектного характера.

Содержание диссертации, выводы и предложения, сделанные в результате исследования, сориентированы на развитие правовой основы статуса городов в Казахстане. Выводы диссертационного исследования логичны, аргументированы и заслуживают внимания. Положения выносимые на защиту обладают достаточной степенью новизны для юридической науки, а результаты отличаются обоснованностью и достоверностью.

Обоснованность и достоверность полученных результатов определены комплексным характером исследования. С учётом сложности и многогранности исследуемой проблемы ее изучение проводилось на междисциплинарном уровне. При формировании теоретических положений диссертант опирался на труды ведущих ученых в области теории государства и права, конституционного права, конституционного права зарубежных стран, на законодательство страны.

3. Теоретическая и практическая значимость докторской диссертации определяется сформулированными выводами и обобщениями, ориентированностью всей работы на изучение теоретических проблем развития науки конституционного права.

Положения и выводы, содержащиеся в диссертации, могут быть использованы для совершенствования законодательства, устранения пробелов в нормативно-правовой базе органов местного самоуправления муниципальных образований, дальнейшей научной разработке правовых проблем городов, совершенствования практики муниципальных органов. Кроме того, материалы диссертационного исследования могут быть использованы в обучающем процессе по повышению квалификации государственных и муниципальных служащих, подготовке специалистов в вузах (при проведении занятий по конституционному, административному, муниципальному праву).

4. Оценка методологической базы, соответствие цели и плана диссертационной работы ее содержанию. Для решения поставленных целей и задач автор стремился использовать комплекс общенаучных и специально-научных методов познания государственно-правовых явлений и процессов, что обеспечило объективный анализ исследуемого вопроса и достоверность полученных результатов и выводов. Методологической основой является общенаучный диалектический метод познания и вытекающие из него частно-научные методы: формально-юридический, системно-структурный, исторический, конкретно-социологический, сравнительного правоведения. Теоретическую базу диссертации составляют взгляды и концепции казахстанских и зарубежных авторов.

Отсутствие развернутых монографических работ по проблемам правового статуса городов в Казахстане и необходимость толкования законов по названным проблемам остро ставят вопрос о новых научных идеях и рекомендациях, которые помогут в практической деятельности городских органов власти и местного самоуправления.

Хотелось бы также отметить, что в ходе работы с докторантом Байжановой К.Т. она показала неподдельный интерес избранной проблеме, достойные знания и хорошую методику в исследовательской деятельности. Замечаний к работе не имеется, план и цель исследования полностью соответствует его содержанию.

Характеристика общего уровня диссертационной работы. В целом, диссертация Байжановой Кулзиры Тулепбергеновны, на тему «Развитие статуса городов в Казахстане: теоретико-правовое исследование» по специальности «6D030100 - Юриспруденция», является завершенным научным исследованием, выполненным по актуальной теме. Данная научная работа соответствует требованиям, предъявляемым к докторским диссертациям и может быть рекомендована Диссертационному Совету для проведения публичной защиты.

Зарубежный научный консультант:
д.ю.н., профессор
Вроцлавского университета
г. Вроцлав, Республика Польша

UNIwersytet Wroclawski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
KATEDRA PRAWA KONSTITUCYJNEGO
ul. Uniwersytecka 22/26, 50-145 Wrocław
tel./fax 3752-309

Artur Ławniczak
А. Лавничак

9.01.2025г.

**Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ заң факультетінің
докторанты Байжанова Кулзира Тулепбергеновнаның
«6D030100 - Құқықтану» мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін ізденуге ұсынылған
«Қазақстандағы қалалар мәртебесінің дамуы:
теориялық-құқықтық зерттеу» тақырыбындағы диссертациясына
ПІКІР**

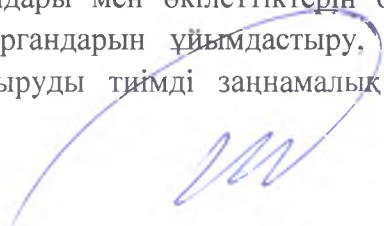
1. Зерттеу тақырыбының өзектілігі және оның жаңалығы. Кез-келген қоғамның саяси, экономикалық және әлеуметтік-мәдени өміріндегі маңызды рөл қалаларға тиесілі. Автордың пікірінше, Қазақстанда құқықтық ғылымның белсенді дамуына карамастан, осы уақытқа дейін қалалардың құқықтық жағдайы, Қазақстандағы қалалардың түсінігі мен жіктелуі туралы ортақ пікір қалыптасқан жоқ, себебі бұл мәселе қазақстандық құқықтық ғылымда аз зерттелген.

Докторант дұрыс атап өткендей, қалалар, біріншіден, олардың қалалық елді мекендер ретіндегі жағдайымен (халықтың урбанизациясы, біртұтас аумақ және өнеркәсіптік әлеует), екіншіден, экономикалық даму деңгейімен; үшіншіден, мемлекеттік органдардың болуымен; төртіншіден, халықтың өзін-өзі басқарудың ресми түрде бекітілген заңды формасымен сипатталады. Көптеген елдерде елді мекенге қалалық мәртебе беру заңмен бекітілген.

Диссертант дұрыс атап өткендей, қаланы құқық субъектісі ретінде тану оған жергілікті өзін-өзі басқару жүзеге асыратын, оның мақсаттарын, міндеттерін, функцияларын жүзеге асыру үшін қажетті белгілі бір құқықтар мен міндеттер береді. Қала құқық субъектісі ретінде әртүрлі құқықтық қатынастарға қатыса алады. Автор құқықтық мәртебе құқықтық категория ретінде өзіндік құқықтары мен міндеттері бар құқықтық қатынастар субъектісінің тұрақты құқықтық жағдайы екендігіне назар аударады. Қаланың құқықтық мәртебесі - заңнамалық ережелер жүйесі, соның арқасында ірі елді мекен оны бірқатар ауылдық елді мекендерден бөлетін белгілі бір құқықтар мен міндеттерге ие болады.

К.Т. Байжанова дұрыс атап өткендей, қолданыстағы заңнаманы талдау қаланың құқықтық мәртебесінің бірнеше түрін ажыратуға мүмкіндік береді: жалпы - қала тұрғындарының тыныс - тіршілігін қамтамасыз ету (тұрғын үй, көлік, білім беру) бойынша жергілікті маңызы бар бірқатар мәселелерді шешуге арналған қалалық білім ретінде қаланы анықтайтын; арнайы-аумақтық, ғылыми немесе қорғаныс сипатындағы белгілі бір ерекшеліктері бар қалалар үшін; жеке - белгілі бір қаланың нақты ерекшеліктерін ерекшелейтін (Байқоңыр қ.).

Айта кету керек, қалалардың конституциялық-құқықтық мәртебесіне және олардың аумағында билік пен өзін-өзі басқару органдарын ұйымдастыруға қатысты барлық мәселелер заңнамалық тұрғыдан реттелмеген. Елорда мен республикалық және облыстық маңызы бар қалалардың мәртебесін конституциялық-құқықтық реттеуді жетілдіруге бағытталған теориялық практикалық шешімдерді әзірлеуді, ғылыми түсінуді көздейтін бірқатар проблемалар бар. Мәселен, жүргізу нысандары мен өкілеттіктерін оңтайлы ажырату, әртүрлі бағыныстағы қалаларда билік органдарын ұйымдастыру, аталған қалаларда жергілікті өзін-өзі басқаруды ұйымдастыруды тиімді заңнамалық реттеу мәселелері шешілмеген.

Жоғарыда айтылғандар К.Т. Байжанованың докторанттың диссертациялық зерттеуі ретінде тандаған тақырыбы тек өзекті және уақтылы ғана емес, сонымен қатар ғылыми-практикалық маңызы бар екендігіне күмән келтірмейді.

2. Диссертацияда тұжырымдалған ғылыми ережелер, тұжырымдар мен ұсыныстардың негізділік дәрежесі, олардың жаңалығы. Айта кету керек, бұл жұмыс Қазақстан Республикасының конституциялық және муниципалдық құқығы ғылымындағы еліміздің әкімшілік-аумақтық бірліктері жүйесіндегі қалалардың орны мен рөлін анықтаудың алғашқы әрекеттерінің бірі болып табылады. Ғылыми жаңалық диссертациялық зерттеудің барлық негізгі ережелерін сипаттайды. Революцияға дейінгі, кенестік, қазіргі заманғы отандық және шетелдік дереккөздерді талдау негізінде «қала» ұғымының авторлық нұсқасы және оның түрлерін анықтау негізделеді. Алғаш рет қалалардың құқықтық мәртебесіне әсер ету факторлары ашылады; қалалардың мәртебесін жалпы және арнайы құқықтық реттеу көздері талданады; қалалардағы мемлекеттік органдардың ұйымдастырылуы мен қызметінің ерекшелігі, сондай-ақ олардағы өзін-өзі басқару мәселелері анықталады. Қалалардың қазіргі әлеуметтік-экономикалық жағдайының жалпы және ерекше белгілерін талдау ерекше орын алады. Бұл авторға заң жобасының кейбір ұсыныстарын енгізуге мүмкіндік берді.

Диссертацияның мазмұны, зерттеу нәтижесінде жасалған қорытындылар мен ұсыныстар Қазақстандағы қалалар мәртебесінің құқықтық негізін дамытуға бағытталған. Диссертациялық зерттеудің қорытындылары қисынды, дәлелді және назар аударуға тұрарлық. Қорғауға ұсынылған ережелер заң ғылымы үшін жеткілікті жаңалыққа ие, ал нәтижелер негізділеуімен және сенімділікпен ерекшеленеді.

Алынған нәтижелердің негізділігі мен сенімділігі зерттеудің кешенді сипатымен анықталады. Зерттелетін мәселенің күрделілігі мен жан-жақтылығын ескере отырып, оны зерттеу пәнаралық деңгейде жүргізілді. Теориялық ережелерді қалыптастыру кезінде диссертант мемлекет және құқық теориясы, конституциялық құқық, шет елдердің конституциялық құқығы және елдің заңнамасы саласындағы жетекші ғалымдардың еңбектеріне сүйенді.

3. Докторлық диссертацияның теориялық және практикалық маңыздылығы қалыптасқан тұжырымдар мен жалпылаулармен, барлық жұмыстың конституциялық құқық ғылымын дамытудың теориялық мәселелерін зерттеуге бағытталуымен анықталады.

Диссертациядағы ережелер мен тұжырымдар заңнаманы жетілдіру, муниципалды құрылымдардың жергілікті өзін-өзі басқару органдарының нормативтік-құқықтық базасындағы олқылықтарды жою, қалалардың құқықтық мәселелерін одан әрі ғылыми дамыту, муниципалды органдардың тәжірибесін жетілдіру үшін пайдаланылуы мүмкін. Сонымен қатар, диссертациялық зерттеу материалдары мемлекеттік және муниципалды қызметкерлердің біліктілігін арттыру, жоғары оқу орындарында мамандар даярлау (конституциялық, әкімшілік, муниципалдық құқық бойынша сабақтар өткізу кезінде) оқу процесінде пайдаланылуы мүмкін.

4. Әдістемелік базаны бағалау, диссертациялық жұмыстың мақсаты мен жоспарының оның мазмұнына сәйкестігі. Қойылған мақсаттар мен міндеттерді шешу үшін автор мемлекеттік-құқықтық құбылыстар мен процестерді танудың жалпы ғылыми және арнайы-ғылыми әдістерінің кешенін қолдануға тырысты, бұл зерттелетін мәселеге объективті талдау мен алынған нәтижелер мен тұжырымдардың дұрыстығын қамтамасыз

етті. Әдістемелік негіз танымның жалпы ғылыми диалектикалық әдісі және одан туындайтын жеке ғылыми әдістер: формальды-құқықтық, жүйелік-құрылымдық, тарихи, нақты-әлеуметтанушылық, салыстырмалы құқықтану болып табылады. Диссертацияның теориялық негізін қазақстандық және шетелдік авторлардың көзқарастары мен тұжырымдамалары құрайды.

Қазақстандағы қалалардың құқықтық мәртебесі мәселелері бойынша жан-жақты монографиялық жұмыстардың болмауы және аталған проблемалар бойынша заңдарды түсіндіру қажеттілігі қалалық билік органдарының және жергілікті өзін-өзі басқарудың практикалық қызметіне көмектесетін жаңа ғылыми идеялар мен ұсынымдар туралы мәселені өткір қояды.

Сондай-ақ, докторант К.Т. Байжановамен жұмыс барысында ол таңдалған мәселеге шынайы қызығушылық танытқанын, зерттеу қызметінде лайықты білім мен жақсы әдістеме көрсеткенін атап өткім келеді. Жұмысқа ешқандай ескертулер жоқ, зерттеудің жоспары мен мақсаты оның мазмұнына толық сәйкес келеді.

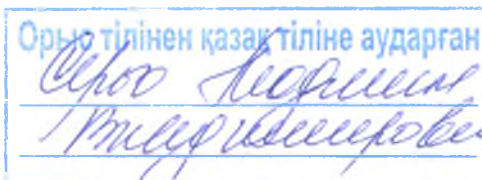
Диссертациялық жұмыстың жалпы деңгейінің сипаттамасы. Жалпы, «6D030100-Құқықтану» мамандығы бойынша «Қазақстандағы қалалар мәртебесінің дамуы: теориялық-құқықтық зерттеу» тақырыбындағы Байжанова Кулзира Тулепбергенованың диссертациясы өзекті тақырып бойынша орындалған аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады. Бұл ғылыми жұмыс докторлық диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес келеді және қоғамдық қорғауды жүргізу үшін диссертациялық кеңеске ұсынылуы мүмкін.

Шетелдік ғылыми кеңесші:

з.ғ.д., Вроцлав университетінің профессоры

Вроцлав қ., Польша Республикасы

А.Лавничак

Город Караганда, Карагандинская область, Республика Казахстан.

Шестое мая две тысячи двадцать пятого года.

Я, Ким Александр Артёмьевич, нотариус нотариального округа Карагандинской области, лицензия №11003101 выдана «01» декабря 2011 года Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства Юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика Сербо Людмилы Владимировны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за №3772.

Взыскано: 118 тенге + 1966 тенге

Нотариус

А.А. Ким

ПРОШЕЛ И ПРОНУМЕРОВАН
в количестве 6 (шести) экземпляров.
Нотариус

ST3102227250506191058W79218F

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия